

1. Úvod

Vláda SR za účelom zdokonalenia sa v cudzom jazyku (anglický jazyk, nemecký jazyk, francúzsky jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk a ruský jazyk) ponúkla možnosť získania sociálneho štipendia na jednoročné štúdium na vybraných stredných školách v zahraničí. Štipendiá boli určené pre žiakov, ktorí boli v čase podávania prihlášok žiakmi 2. ročníka stredných škôl, 2. alebo 3. ročníka päťročných bilingválnych stredných škôl, 6. ročníka osemročných gymnázií alebo 4. ročníka šesťročných gymnázií v SR.

Cieľom poskytovania sociálnych štipendií vlády SR bolo umožniť štúdium v zahraničí tým žiakom, ktorí z rôznych sociálnych dôvodov nemajú možnosť a ani finančné prostriedky na takýto druh štúdia.

MŠVVaŠ SR prevzalo úlohu gestora projektu sociálnych štipendií vlády SR pre žiakov stredných škôl na jednoročné štúdium na zahraničných stredných školách na obdobie troch školských rokov 2008-2009, 2009-2010 a 2010-2011 v zmysle UV č. 144/2008 zo dňa 27.2.2008.

2. Organizačno-technické zabezpečenie projektu na školský rok 2009-2010

2.1 Nástroje uskutočňovania – medzinárodné zmluvné dokumenty na zabezpečenie projektu

V školskom roku 2008-2009 boli uzavreté všetky potrebné zmluvné dokumenty upravujúce podmienky zabezpečovania jednoročného študijného pobytu slovenských žiakov v zahraničí, ktoré sú platné celé obdobie trvania daného projektu (Írsko, Francúzsko, Španielsko, Taliansko). V školskom roku 2009-2010 bola na základe požiadavky ruskej strany uzatvorená samostatná dohoda aj kvôli potrebe zabezpečenia víz pre žiakov „Dohoda o štúdiu slovenských žiakov v Štátnom vzdelávacom zariadení strednej všeobecno-vzdelávacej školy č. 20 Juhozápadnej obvodnej správy vzdelávania Odboru vzdelávania mesta Moskvy a stáži na Štátnom inštitúte ruského jazyka A. S. Puškina a Ministerstvom školstva Slovenskej republiky“ a zároveň bola uzatvorená zmluva s partnermi zo SRN (dohoda medzi MŠVVaŠ SR a Sekretariátom Konferencie Ministrov kultúry SRN – Pedagogická výmenná služba (PAD)).

MŠVVaŠ SR začalo s prípravou školského roka 2009-2010 v mesiaci január 2009 zorganizovaním **koordinačnej porady pre zriaďovateľov (VÚC a KŠÚ)**, na ktorej boli prezentované všetky potrebné informácie a tiež pokyny na spustenie II. ročníka, vrátane uskutočnenia konzultácií o stanovených počtoch miest.

Vzhľadom na skúsenosti z predchádzajúceho roku, MŠVVaŠ SR kladlo dôraz najmä na dodržanie sociálnych kritérií, ktoré stanovilo MPSVaR SR nasledovne:

- jednu dvanástinu príjmu rodičov dieťaťa podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov za predchádzajúci kalendárny rok je najviac vo výške do 2,5 súm životného minima rodiny podľa § 2 zákona č. 601/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Celý proces sa uskutočňoval za aktívnej súčinnosti zainteresovaných orgánov - MZV SR, MPSVaR SR, KŠÚ a VÚC, ktoré si plnili úlohy tak, ako ich stanovovalo schválené uznesenie vlády SR č. 144/2008.

2.2 Zverejnenie výzvy na zaslanie prihlášok – kritériá, podmienky, organizačné zabezpečenie

Elektronickou formou bola začiatkom februára 2009 zaslaná všetkým zriaďovateľom (KŠÚ a VÚC) výzva na predkladanie prihlášok spolu s prílohami. Túto výzvu zriaďovatelia, ako aj MŠVVaŠ SR zverejnili na svojej webovej stránke, čím boli dostupné informácie všetkým žiakom, ich rodičom, ako aj kmeňovým školám, ktoré žiaci navštevujú. Na základe stanoveného počtu žiakov prebiehal výberový proces z počtu prihlásených uchádzačov.

Základnou podmienkou akceptácie žiakov bol aktuálny ročník štúdia a dodržanie sociálnych kritérií, ktoré boli stanovené MPSVaR SR v spolupráci s MŠVVaŠ SR, a zároveň sa postupovalo podľa zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť od 1. septembra 2008 § 149 ods. 1 tohto zákona.

Vzhľadom na skúsenosti z predchádzajúceho školského roka bol výber sledovaný a kontrolovaný aj zo strany MŠVVaŠ SR. Prihlášky žiakov, ktoré nespĺňali stanovené kritériá boli vrátené späť jednotlivým VÚC a KŠÚ. Musíme konštatovať, že pri výberoch VÚC a KŠÚ sme sa v školskom roku 2009-2010 nestretli s prípadmi, ktoré boli nad rámec obsahu a myšlienky celého projektu. MŠVVaŠ SR následne po zaslaní a spracovaní prihlášok vybraných uchádzačov vykonalo nominácie žiakov diplomatickou cestou prostredníctvom MZV SR na jednotlivé zahraničné školy k 30.4.2009.

V školskom roku 2009-2010 boli opätovne realizované stretnutia žiakov a ich zákonných zástupcov s predstaviteľmi írskej agentúry Ballyhoura Country Holidays zabezpečujúcej študijné pobyty pre slovenských študentov v Írskej republike. Stretnutia sa realizujú za spolupráce oslovených subjektov (KŠÚ – Bratislava, Banská Bystrica, Košice).

O akceptáciách a umiestnení žiakov na jednotlivé školy informovali ZÚ SR v zahraničí MŠVVaŠ SR, ktoré následne spracovalo individuálne pre každého žiaka list, ktorý ho informoval o všetkých skutočnostiach, ktoré sa týkali jeho štúdia a pobytu spolu s pokynmi na vycestovanie.

Následne pristúpilo MŠVVaŠ SR k organizačnému a logistickému zabezpečeniu vyslania všetkých žiakov – preprava, finančné zabezpečenie, poisťné a pod. Tento proces vyžadoval individuálnu aktívnu komunikáciu so žiakmi, rodičmi a zahraničnými partnermi.

3. Priebeh školského roka 2009-2010

3.1 Počet vyslaných žiakov, umiestnenie študentov podľa jednotlivých teritórií, výber škôl, forma ubytovania

V školskom roku 2009-2010 na základe ponuky zo zahraničných stredných škôl MŠVVaŠ SR bolo pripravené zabezpečiť vyslanie na jednoročné štúdium cudzích jazykov 371 žiakov – 160 do Írskej republiky (štúdium anglického jazyka); 80 do SRN a Rakúskej republiky (štúdium nemeckého jazyka); 64 do Francúzskej republiky (štúdium francúzskeho jazyka); 35 do Španielskeho kráľovstva (štúdium španielskeho jazyka); 16 do Talianskej republiky

(štúdium talianskeho jazyka); 16 do Ruskej federácie (štúdium ruského jazyka). MŠVVaŠ SR po rokovaníach so zahraničnými partnermi, ako aj s príslušnými ZÚ SR v zahraničí stanovilo počty štipendijných miest pre jednotlivé cudzie jazyky na školský rok 2009-2010.

Na stredoškolské štúdium bolo na školský rok 2009-2010 celkovo nominovaných 170 žiakov stredných škôl. Pred vyslaním odstúpilo na základe žiadosti zákonných zástupcov 7 žiakov. **Celkovo vycestovalo 163 žiakov a v priebehu školského roka požiadalo o ukončenie štúdia 9 žiakov, čo predstavuje 9,3 % z celkového počtu nominovaných žiakov /tabuľka v prílohe/ .**

Niektorí žiaci požiadali o ukončenie svojho študijného pobytu v zahraničí z dôvodu problémov spôsobených odlúčením od rodiny alebo neochoty rešpektovať pravidlá určené zahraničnými školami, ako aj ubytovacími zariadeniami.

Z uvedeného počtu bolo vyslaných 105 žiakov do Írskej republiky, 12 do Francúzskej republiky, 27 do Nemeckej spolkovej republiky, 12 do Španielskeho kráľovstva, 4 do Talianskej republiky a 3 do Ruskej federácie.

V školskom roku 2009-2010 neboli žiaci vyslaní na štúdium nemeckého jazyka do Rakúskej republiky z dôvodu uzatvorenia zmluvy s partnermi zo SRN (dohoda medzi MŠVVaŠ SR a Sekretariátom Konferencie Ministrov kultúry SRN – Pedagogická výmenná služba (PAD), a jej ponuky, ktorá vysoko prevyšovala počet nominovaných žiakov na štúdium nemeckého jazyka.

MŠVVaŠ SR ďalej v školskom roku 2009-2010 nevyslalo v rámci projektu žiakov na štúdium anglického jazyka do Veľkej Británie. Dôvodom nebola len vysoká finančná náročnosť, v porovnaní s ostatnými krajinami, ale aj pretrvávajúce organizačno-technické problémy v komunikácii so ZÚ SR v Londýne.

Všeobecný záujem zo strany žiakov o štúdium v zahraničí v rámci projektu sociálnych štipendií vlády SR neprevyšoval počty miest stanovených zahraničnými partnermi. Najväčší záujem bol o štúdium anglického jazyka a najmenší o štúdium ruského jazyka.

Výber zahraničných škôl bol zabezpečovaný príslušnými ZÚ SR v zahraničí a koordinovaný MZV SR na základe profilu slovenskej kmeňovej školy každého žiaka. V niektorých prípadoch však nebolo možné nájsť kompatibilnú školu so školou, ktorú žiak navštevoval na Slovensku, preto bol umiestnený na školu, ktorá prejavila o žiaka záujem.

Pokiaľ ide o ubytovanie v jednotlivých krajinách žiaci boli ubytovaní v rodinách alebo v internátoch, a v prípade Ruskej federácie boli žiaci ubytovaní v byte ZÚ SR v Moskve. Vyslaní žiaci boli povinní dodržiavať školský poriadok v škole i v internáte a riadiť sa pokynmi vedenia školy/internátu v plnom rozsahu. V opačnom prípade bolo štúdium predčasne ukončené a zabezpečený okamžitý návrat na Slovensko.

3.2 Bezpečnosť počas štúdia a pobytu žiakov

Počas prípravy projektu sa kládol veľký dôraz na zabezpečenie pobytu žiakov, z hľadiska ich bezpečnosti počas štúdia v zahraničí. Otázka bezpečnosti žiakov bola prioritná, aj pokiaľ ide o zahraničných partnerov a školy, kde žiaci študovali. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že podmienky na zahraničných internátoch sú veľmi prísne, oproti podmienkam v slovenských internátoch.

Počas školského roka 2009-2010 sa nevyskytli prípady, pri ktorých by došlo k ohrozeniu života alebo zdravia vyslaného žiaka.

V školskom roku 2009-2010 sa vyskytli tri prípady vážneho priestupku zo strany žiakov, čo bolo riešené okamžite. Následne boli vyhovené dôsledky v spolupráci s vedením školy a príslušným zriaďovateľom.

3.3 Finančné vyhodnotenie školského roka 2009-2010

Pre jednotlivé krajiny boli náklady na štúdium a pobyt stanovené uzatvorenými zmluvnými dokumentmi a v niektorých prípadoch zahraničnou prijímajúcou školou. O celkových nákladoch na štúdium bolo MŠVVaŠ SR informované prostredníctvom našich ZÚ SR v zahraničí, ktoré boli nápomocné pri zabezpečení celého procesu.

Pre informáciu uvádzame formu finančného zabezpečenia v jednotlivých krajinách. **Írska republika** - financovanie bolo zabezpečené prostredníctvom uzatvorenej dohody s írskou agentúrou Ballyhoura Country Holidays, MŠVVaŠ SR poukázalo na účet menovanej agentúre finančné prostriedky v plnej výške, vrátene vreckového na každého žiaka, **Spolková republika Nemecko** - financovanie pobytu a štúdia bolo zabezpečené prostredníctvom uzatvorenej dohody s nemeckou inštitúciou PAD /Konferencia ministrov kultúry/, **Talianska republika** - individuálne financovanie na účty žiakov na základe stanovenej výšky zo strany zahraničnej školy, **Francúzska republika** - individuálne financovanie na účty žiakov na základe stanovenej výšky zo strany zahraničnej školy, **Španielske kráľovstvo** - individuálne financovanie na účty žiakov na základe stanovenej výšky zo strany zahraničnej školy, **Ruská federácia** - individuálne financovanie na účty žiakov vo výške stanovenej zahraničnou školou. Tieto finančné prostriedky boli zasielané v 2. etapách priamo na účty žiakov

Celý proces finančného zabezpečenia žiakov bol uskutočňovaný MŠVVaŠ SR a následne riadený a kontrolovaný príslušnými partnerskými inštitúciami a zastupiteľskými úradmi SR v zahraničí. MŠVVaŠ SR bolo priebežne informované o hradení nákladov spojených so štúdiom.

Počas školského roka 2009-2010 sa nevyskytli žiadne prípady, ktoré by muselo MŠVVaŠ SR riešiť z dôvodu neuhradenia poplatkov škole predčasným ukončením pobytu žiaka. Pre lepšiu kontrolu finančné prostriedky boli zasielané MŠVVaŠ SR v 2. etapách - I. etapa – začiatok štúdia – koniec decembra, II. etapa – január – koniec štúdia.

Vláda SR svojím uznesením č. 144/2008 zo dňa 27.2.2008 schválila celkovú výšku projektu na tri školské roky 2008-2009, 2009-2010 a 2010-2011 v sume 270 mil. SK (8 962 358 EUR) a nasledovné finančné limity na jedného žiaka:

Tabuľka č. 1

Sociálne štipendium	Učebné pomôcky	Poistenie	Cestovné náklady
600 EUR na žiaka a 1 mesiac. Náklady na ubytovanie, stravovanie, mestskú dopravu, vreckové Na 1 školský rok 6000 EUR	100 EUR na žiaka a 1 mesiac. Náklady na učebné pomôcky. Na 1 školský rok 1000 EUR	1050,- Sk (cca 30) EUR na žiaka a 1 mesiac. Náklady na zdravotné poistenie štipendistu na mesiac. Na 1 školský rok 300 EUR	Cestovné náklady na cestu tam a späť 15 000 Sk (cca 430 EUR)

Finančné náklady podľa jednotlivých štátov v školskom roku 2009-2010

Tabuľka č. 2

Štát	Náklady spolu v €
Írska republika	1 089 473*
Spolková republika Nemecko	249 199
Talianska republika	23 599
Francúzska republika	78 452
Ruská federácia	27 812
Španielske kráľovstvo	94 840
SPOLU	1 551 132

* vyššie náklady sú spôsobené tým, že bolo nevyhnutné zabezpečiť charterovú dopravu s letiska Bratislava na letisko Shannon v Írsku

Finančné vyhodnotenie vyslaných stredoškolských štipendistov v zmysle uznesenia vlády SR č.144/2008 v školskom roku 2009-2010

Tabuľka č. 3

Jednotlivé položky	Náklady v €
Cestovné výdavky	248 980
Poistenie liečebných nákladov v zahraničí a poistenie zodpovednosti za škodu na zdraví a majetku	38 294
Náklady na štúdium uhradené zahraničným partnerom a žiakom	1 263 809
Náklady na poštovné	49
SPOLU	1 551 132

Celkový počet vyslaných štipendistov bol 163 osôb
 Priemerné náklady na 1 žiaka boli vo výške 9 516 €

Finančné náklady podľa jednotlivých štátov v školskom roku 2009-2010

Tabuľka č. 4

Štát	Počet žiakov	Náklady v EUR	Priemerné náklady na 1 žiaka v EUR
Írska republika	105	1 089 473	10 376
Spolková republika Nemecko	27	249 199	9 229
Talianska republika	4	23 599	5 899
Francúzska republika	12	78 452	6 538
Ruská federácia	3	27 812	9 271
Španielske kráľovstvo	12	94 840	7 903
SPOLU	163	1 551 132	9 516

3.5 Zhodnotenie školského roku 2009-2010

Vyslaní žiaci, ako aj rodičia vyjadrili v prevažnej väčšine s ročným študijným pobytom na zahraničných stredných školách spokojnosť. O kvalite ich štúdia vypovedajú aj ich dosiahnuté vynikajúce študijné výsledky a pozitívne hodnotenie zo strany zahraničných škôl, čo vytvorilo dobrý predpoklad pre uskutočnenie projektu aj v školskom roku 2010-2011. MŠVVaŠ SR počas celého školského roka 2009-2010 nezaznamenalo žiadne závažné komplikácie či problémy súvisiace so študijnými výsledkami, alebo správaním žiakov, ktoré by boli prezentované zahraničnými partnermi.

4. Kontrola poskytovania štipendií v šk. roku 2009-2010

V zmysle schváleného uznesenia vlády SR č. 144/2008 bod B.5. bolo uložené ministrom školstva, vedy, výskumu a športu zabezpečiť kontrolu plnenia poskytnutých štipendií vlády SR a mechanizmu v prípade zneužitia prijímateľom. Na základe poverenia ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky na vykonanie kontroly č.302/2010-13, 2010 - 14748/33337-1:137 zo dňa 14. septembra 2010 bola vykonaná kontrola v termíne od 22. - 27. 9.2010 pričom kontrolovaným obdobím bol školský rok 2009/2010. Zameraná bola na plnenie poskytnutých sociálnych štipendií vlády SR a preverenie, či tieto neboli prijímateľom zneužitú. Vykonaná bola podľa ustanovenia § 9 ods. 3 zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov kontrola plnenia poskytnutých sociálnych štipendií vlády SR a mechanizmu postihu v prípade zneužitia prijímateľom v zmysle bodu B.5. uznesenia vlády SR č. 144/2008 zo dňa 27. 2. 2008. Od poverených zamestnancov sekcie medzinárodnej spolupráce, ktorá projekt organizačne zabezpečovala kontrolná skupina obdržala dokumentáciu žiakov, ktorým boli poskytnuté sociálne štipendia vlády SR, dodávateľské faktúry a platobné poukazy MŠVVaŠ SR. Predložená spisová dokumentácia vyslaných žiakov bola preverená metódou náhodného výberu v rámci jednotlivých krajín, kde boli žiaci vyslaní. Vykonanou kontrolou nebolo zistené porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov ani interných predpisov vydaných na ich základe. Záznam o výsledku kontroly, ako i o kontrolovaných skutočnostiach sa nachádza na MŠVVaŠ SR.

5. Príprava školského roku 2010-2011

MŠVVaŠ SR začalo s prípravnou fázou školského roka 2010-2011, tak ako v predchádzajúcom školskom roku v mesiaci január zorganizovaním **koordinačnej porady pre zriaďovateľov**. Následne nasledovalo zverejnenie výzvy, výberový proces a nominácia vybraných žiakov na štúdium do príslušných krajín. Zároveň boli zorganizované stretnutia žiakov a ich zákonných zástupcov ohľadom jednoročného študijného pobytu v zahraničí. Stretnutia sa realizovali v úzkej spolupráci s KŠÚ – Bratislava, Banská Bystrica, Košice.

S cieľom rozšírenia okruhu žiadateľov a zabezpečenia vyslania čo najvyššieho počtu žiakov v školskom roku **2010-2011** MŠVVaŠ SR navrhlo po dohode s MPSVaR SR pri zachovaní sociálnych kritérií rozšírenie okruhu žiadateľov o sociálne štipendium na nižšie školské ročníky - doplniť k žiakom 3. ročníkov stredných škôl, 3. alebo 4. ročníkov päťročných bilingválnych stredných škôl, 7. ročníkov osemročných gymnázií a 5. ročníkov šesťročných gymnázií aj žiakov 2 ročníkov stredných škôl, 2 ročníkov päťročných bilingválnych stredných škôl, 6. ročníkov osemročných gymnázií a 4. ročníkov šesťročných gymnázií. Doplnenie o uvedených žiakov sa uskutočňovalo pri nenaplnení stanovených kvót zo žiakov vyšších ročníkov pri zachovaní všetkých ostatných kritérií v rámci vyhlásenej výzvy. Prioritným kritériom ostal aj naďalej sociálny aspekt uchádzačov.

MŠVVaŠ SR spustilo v rámci projektu MOBILITY - ONLINE elektronickú administráciu výberového a zabezpečovacieho procesu sociálnych štipendií vlády SR, čo podstatne zjednodušilo a uľahčilo celkovú prácu s údajmi žiakov. Všetky informácie vrátane prihlášky a inštrukcií ako postupovať sú uvedené na stránke www.socialnestipendia.sk. Uvedený portál je prístupný pre MŠVVaŠ SR, KŠÚ a VÚC, žiakov, ako aj samotné školy vysielajúce žiakov na ročný štipendijný pobyt do zahraničia.

Celkový počet podaných prihlášok bol 274, kritériá splnilo a zároveň bolo nominovaných 209 žiakov – 125 do Írskej republiky, 33 do Spolkovej republiky Nemecko, 26 do Francúzskej republiky, 15 do Španielskeho kráľovstva, 6 do Talianskej republiky a 4 do Ruskej federácie. Pred samotným vycestovaním odstúpili z projektu na vlastnú žiadosť 4 žiaci, ktorí mali študovať v Spolkovej republike Nemecko.

6. Záver

Projekt sociálnych štipendií bol v zmysle UV 144/2008 zo dňa 27.2.2008 plánovaný organizačne ako aj finančne na tri školské roky, to znamená, že ročník 2010-2011 je posledný. MŠVVaŠ SR hodnotí priebeh a výsledky dvoch školských rokov projektu vysoko pozitívne. Taktiež ohlasy zo strany samotných žiakov, ako aj zahraničných partnerov v dotknutých krajinách sú v prevažnej miere veľmi kladné.

Slovenská republika sa v školskom roku 2011/2012 zapojí do druhého roka testovania novej aktivity - individuálnej mobility žiakov stredných škôl. Táto aktivita sa uskutočňuje v rámci programu Comenius, ktorý je súčasťou vzdelávacieho programu Európskej únie nazvaného Program celoživotného vzdelávania (2007-2013). Cieľom zapojenia sa do tejto aktivity je poskytnúť slovenským žiakom čo najviac možností na strávenie časti ich štúdia v zahraničí. MŠVVaŠ SR víta iniciatívu EÚ v tomto smere, nakoľko uvedený projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie a nezaťažuje štátny rozpočet ako v prípade projektu sociálnych štipendií.